

Ю. А. Оханська,
студент магістратури ННІ педагогіки
(Магістратура 8.18010020 "Управління
навчальним закладом "Житомирського державного
університету імені Івана Франка, м. Житомир)
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
e-mail: juliana-german@mail.ru

Інноваційна діяльність в управлінні загальноосвітніми навчальними закладами

У статті розкрито місце та роль інноваційної діяльності в управлінні загальноосвітніми навчальними закладами; розглянуто основні механізми та особливості успішного управління інноваційними процесами в сучасній школі.

Охарактеризовано фактори, причини, умови інноваційної діяльності у загальноосвітньому навчальному закладі. Розкрито роль інноваційного потенціалу керівника та педагогічного колективу.

Постановка проблеми . Проблема сьогодення – підготовка конкурентоспроможних фахівців, забезпечення їх високого професійного рівня та мобільності, створення умов для максимального розкриття талантів і творчого потенціалу молодих робітників, спонукає до розвитку та оновлення всіх сфер соціального і духовного життя суспільства, потребує якісно нового рівня загальної середньої освіти, який відповідав би міжнародним стандартам.

Щоб забезпечити такий рівень освіти сучасна управлінська діяльність повинна мати інноваційний характер, тому нині у полі зору сучасних керівників навчальних закладів, органів управління освітою, учених і педагогів перебуває питання інновацій в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом та їх співвідношення з традиційними стратегіями навчання.

У дослідженнях вітчизняних та зарубіжних учених, а саме: Л. М. Ващенко [1], Л. І. Даниленко [2], І. М. Дичківської [3], О. Г. Козлової [6], О. І. Мармази [9], Ю. А. Конаржевського [7], О. М. Моїсеєва [11] проблема управління інноваційними процесами у навчальних закладах стала однією з пріоритетних. В їхніх працях систематизовано досвід управління інноваційними процесами, виділено цільовий аспект такого управління. На думку вчених, для успішного управління інноваційними процесами необхідно знати передумови їхньої ефективності, тобто чинники, які сприяють або стимулюють ефективний їх перебіг і розвиток [1].

Ці роботи свідчать про те, що науково-педагогічна думка поступово іде шляхом розробки та стимулювання розвитку освіти. Однак, поки що залишаються недостатньо розробленими технології управління процесом впровадження інновацій, які б відповідали сучасним потребам освіти.

Мета статті: розкрити місце та роль інноваційної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах.

Завдання: виявити особливості успішного управління інноваційними процесами в сучасній школі.

Виклад основного матеріалу. Інновації (італ. *innovacione* — новина, нововведення) — нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери. Вони є суттєвим діяльним елементом розвитку освіти взагалі, реалізації конкретних завдань у навчально-виховному процесі. Виражаються в тенденціях накопичення і видозміни ініціатив і нововведень в освітньому просторі; спричиняють певні зміни у сфері освіти [10].

Інновація освіти — цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікацій мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог.

Стрижнем інноваційних процесів в освіті є впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду.

Інноваційну спрямованість педагогічної діяльності зумовлюють соціально-економічні перетворення, які вимагають відповідного оновлення освітньої політики, прагнення керівників навчальних закладів та вчителів до освоєння та застосування педагогічних новинок, конкуренція загальноосвітніх закладів, яка стимулює пошук нових форм, методів організації навчально-виховного процесу, диктує відповідні критерії щодо добору вчителів [1].

На якість та ефективність інноваційної діяльності впливає низка факторів, які є взаємозалежними наукові, змістові, соціальні, організаційні, управлінські, економічні, інформаційні, технологічні, методичні, педагогічні, творчі, маркетингові, технічні та інші. Потреба впровадження інновацій в освіті зумовлена комплексом причин по-перше, в основі цього процесу — вплив ринку праці, соціально-економічної ситуації в державі, запитів суспільства; по-друге, це зумовлено інформаційно-технологічним розвитком суспільства і, по-третє, зазначений процес суттєво пов'язаний з інтеграцією у світовий освітній простір тощо [10].

Ефективність реалізації нововведень значною мірою залежать від інноваційного потенціалу школи. Під інноваційним потенціалом школи розуміють здатність створювати, сприймати та реалізовувати нововведення.

Здатність до реалізації конкретного нововведення, на думку В. Караковського, Л. Новікової, Н. Селіванової, О. Соколової та ін., виявляється в наявності матеріально-технічної, фінансової бази, особистісно-мотиваційної підтримки педагогічних ініціатив, особливостей школи як організаційної системи у створенні інноваційного середовища тощо.

Показниками матеріально-технічних і фінансових можливостей школи педагоги називають: наявність у навчальному закладі різних за розмірами приміщень для проведення окремих колективних заходів, зручний режим роботи експлуатації таких приміщень, доцільно оформлений інтер'єр, що допомагає підтримувати настрій для відповідної роботи, достатня кількість різноманітних приладів для різних видів діяльності, наявність засобів для

оформлення конкретних заходів і копіювальна техніка. Водночас передбачається наявність фінансових можливостей для забезпечення нововведення: оплата додаткової праці педагогів, відповідна свобода та гнучкість у використанні кошторису [6].

Особистісно-мотиваційне забезпечення інноваційних процесів у школі передбачає: наявність професійних можливостей педагогічного колективу, шкільної адміністрації та узгодженість інноваційного пошуку з освітніми інтересами учнів та їхніх батьків. Характерним для перших двох є наявність (чи відсутність) творчого спрямування у професійній діяльності адміністрації та вчителів школи. При цьому враховуються досвід авторитетних педагогів, існуючий досвід використання нововведень, доброзичлива психологічна атмосфера в колективі. Важливими є професійно-демографічні характеристики, співвідношення статей, загальнокультурна та професійна компетентність педагогів [6].

Російські вчені В. Караковський, Л. Новікова, Н. Селіванова, О. Соколова та ін. наголошують, що особливе значення для ефективності інноваційних процесів має наявність інноваційного потенціалу адміністрації школи. Йдеться про те, що керівник школи водночас із загальнопедагогічними інноваційними рисами повинен мати ще й відповідну інноваційну позицію.

Вона складається з таких компонентів, як статус або визнання професійної компетентності (що сприяє внутрішньому впливу на реалізацію освітніх інновацій та формування зовнішнього іміджу в розвитку навчального закладу), захопленість своєю діяльністю, позитивне ставлення до нововведень і розуміння їх мети, упевненість у досягненні цілей [9].

Висновки. Отже, сучасний етап розвитку освіти характеризується глобальними нововведеннями, тому актуальною на сьогодні, в аспекті розв'язання поставлених перед освітою задач, є проблема нововведень (інновацій) в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом.

Ми з'ясували, що ефективна організація нововведень у школі залежить від розвитку її інноваційного потенціалу, професійної компетентності педагогічного колективу щодо роботи в умовах пошуку, створенні науково-методичної та матеріально-технічної підтримки інноваційних змін.

Список використаних джерел та літератури

1. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : монографія / Ващенко Л. М. – К. : Тираж, 2005. – 380 с.
2. Даниленко Л. І. Основні проблеми освітньої інноватики в сучасній теорії та практиці / Даниленко Л. І. // Педагогічні інновації : зб. наук. праць. – К. : ІЗМН, 2000. – С. 612.
3. Дичківська І. Д. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / Дичківська І. Д. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Єльнікова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні : монографія / Єльнікова Г. В. – К. : ДАККО, 1999. – 303 с.

5. Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту. — К.: Міносвіти України, 1994. - Вип. 1.

6. Козлова О. Г. Підготовка вчителя до інноваційної діяльності в системі післядипломної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата пед. наук / Козлова О. Г. ; Державна академія керівних кадрів освіти. – К., 1999. – 40 с.

7. Конаржевский Ю. А. Менеджмент и внутришкольное управление / Конаржевский Ю. А. – М. : Педагогический поиск, 1999. – 224 с.

8. Маркіян С. В. Інновації як фактор розвитку освіти / Маркіян С. В. // Професійна підготовка педагогічних кадрів в умовах інноваційної перебудови української національної освіти: сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку: матеріали VI Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції. - Харків, 2006. - 155 с.

9. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О. І. Мармаза. – Х.: Видавнича група «Основа», 2004. – 240 с.

10. Мисик О. С. Теоретичні засади педагогічної інноватики / Мисик О. С. // Професійна підготовка педагогічних кадрів в умовах інноваційної перебудови української національної освіти: сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку: Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції (11 жовтня 2007 р.). – Хмельницький : ХГПА, 2007. - 309 с.

11. Моисеев А. М. Нововведения во внутришкольном управлении / Моисеев А. М., Капто А. Е., Лоренсов А. В., Хомерики О. Г. – М. : Педагогическое общество России, 1998. – 272 с.

Ю. Оханская

Инновационная деятельность в управлении общеобразовательными учебными заведениями.

В статье раскрыты место и роль инновационной деятельности в управлении общеобразовательными учебными заведениями; рассмотрены основные механизмы и особенности успешного управления инновационными процессами в современной школе. Охарактеризованы факторы, причины, условия инновационной деятельности в общеобразовательном учебном заведении. Раскрыта роль инновационного потенциала руководителя и педагогического коллектива.

Y. Okhanska

Innovation in the management of general educational institutions.

The article exposed the place and role of innovation in the management of general educational institutions; mechanisms and the features of successful management of innovative processes are considered at modern school. Characterized factors, causes, conditions innovation in general education institutions. Determined the role of innovation potential of manager and faculty members.